

PETR BEZRUC (1867–1958)

- Červený květ (Slezské písně)...9
Maryčka Magdónova (Slezské písně)...9
Ostrava (Slezské písně)...11
Leonidas (Slezské písně)...12
Kdo na moje místo? (Slezské písně)...13
(*Petr Bezruč, Jan Herben, Miroslav Červenka*)...14
Labutinka (Slezské písně)...15
(*Petr Bezruč, Oldřich Králík*) ...17
Motýl (Slezské písně) ...19

FRANTIŠEK GELLNER (1881–1914)

- Přátelství duší (Po nás ať přijde potopa!)...20
Pozdrav rodnému kraji (Po nás ať přijde potopa!)...20
Po nás ať přijde potopa! (Po nás ať přijde potopa!)...21
To je teď celá moudrost moje (Po nás ať přijde potopa!)...22
Perspektiva (Po nás ať přijde potopa!)...22
(*Helena Malířová*)...22
Píseň zhýralého jinocha...23
IV (Radosti života)...23
XVII (Radosti života)...24
XX (Radosti života)...25
XXX (Radosti života)...25
(*S. K. Neumann*)...26
Kuplet o ženské emancipaci...27
(*Milan Kundera, Zbyněk Hejda, Václav Hrabě*)...28

PÍSNĚ LIDU PRAŽSKÉHO

- Blíže viaduktu žila panna Lízi...30
(*Václav Pletka – Vladimír Karbusický*)...32

Zima je zimoucí, zimou se třesu...32
(Václav Pletka – Vladimír Karbusický, Karel Čapek)...33

FRÁŇA ŠRÁMEK (1877–1952)

Raport (Života bído, přec tě mám rád)...35
Curriculum vitae (Života bído, přec tě mám rád)...36
(Miroslav Červenka)...37
Já a psi (Patrouilly)...37
(Vladislav Vančura)...39
Léto...39
Dedikace (Splav)...43
Dívka (Splav)...44
30. srpen 1914 (Splav)...44
Vřes (Splav)...46
Stříbrný vítr...46
(Karel Čapek)...49

KAREL TOMAN (1877–1946)

Píseň (Pohádky krve)...51
Ráj (Torzo života)...52
Sen severu (Torzo života)...52
Opatrná panna (Sluneční hodiny)...53
(Přemysl Blažíček)...53
Tuláci (Sluneční hodiny)...54
(Jaroslav Seifert)...57
Březen (Měsíce)...57
(Jaroslav Seifert)...58
Zář (Měsíce)...58
(Karel Šiktanc)...60
Vlastní podobizna (Stoletý kalendář)...61
Sur le pont d'Avignon (Stoletý kalendář)...61
(Zdeněk Kalista)...62

VIKTOR DYK (1877–1931)

XXII (Marnosti)...64
Píseň z Montblanku V (Marnosti)...65
XIX (Milá sedmi loupežníků)...66
Smutná píseň vesnického šprýmaře (Pohádky z naší vesnice)...67
Zmoudření Dona Quijota...68
Buď jakkoli! (Lehké a těžké kroky)...70

Krysař...71
(*Jaroslav Med*)...75
Píseň noci 29. října (Poslední rok)...76
To není náhlá katastrofa (Devátá vlna)...77
(*Hanuš Jelínek*)...77

LADISLAV KLÍMA (1878–1928)

Eterna (Slavná Nemesis a jiné příběhy)...78
Sentence (Traktáty a diktáty)...80
(*Ivan Diviš, Josef Zúmr*)...81

JAKUB DEML (1878–1961)

Bílý medvěd (Tanec smrti)...83
Moji přátelé...83
(*Jiří Němec*)...86
Miriam (Miriam)...87
Za našimi větami (Česno)...87
Zapomenuté světlo...88
(*Vladimír Binar, Bedřich Fučík*)...92

STANISLAV KOSTKA NEUMANN (1875–1947)

Ave, Satan (Satanova sláva mezi námi)...94
Září (Kniha lesů, vod a stránek)...94
Improvizace (Kniha lesů, vod a stránek)...95
Poledne v seči (Kniha lesů, vod a stránek)...96
(*Karel Čapek*)...98
Zpěvy drátů I (Nové zpěvy)...98
Kameny (Rudé zpěvy)...99
* * * (Srdcová dáma)...100
Situace (Bezedný rok)...101
(*František Halas, Julius Firt*)...101

GUSTAV MEYRINK (1868–1932)

Praha...103

FRANZ KAFKA (1883–1924)

Ortel...110

EGON ERWIN KISCH (1885–1948)

Wohlschläger (Pražský pitaval)...120

ČERVENÁ SEDMA

Můj životopis (Jiří Červený)...127

Propadl jsem z fyziky (Jiří Červený)...128

(*Jiří Červený*)...129

JAROSLAV HAŠEK (1883–1923)

Perzekuce nové strany kruhy vládními (Politické a sociální dějiny strany mírného pokroku v mezích zákona)...131

(*František Langer*)...133

Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války...135

(*F.X. Šalda, Milan Jankovič*)...140

JAROMÍR JOHN (1882–1952)

Dvanáct apoštolů (Večery na slavníku)...142

(*Helena Šmahelová*)...146

Moudrý Engelbert...146

(*Jaromír John*)...151

RUDOLF TĚSNOHLÍDEK (1882–1928)

Zkrocení zlého muže...152

(*Arnošt Heinrich*)...154

JOSEF ČAPEK (1887–1945) – KAREL ČAPEK (1890–1938)

Zářivé hlubiny (Zářivé hlubiny a jiné prózy)...155

(*František Langer*)...159

RICHARD WEINER (1884–1937)

Prázdná židle (Škleb)...161

Mrtví ptáci (Zátiší s kulichem, herbářem a kostkami)...165

(*Bohumil Doležal*)...167

Mrtví ptáci (Varianta) (Zátiší s kulichem, herbářem a kostkami)...168

Mrtví ptáci (Jiná varianta) (Zátiší s kulichem, herbářem a kostkami)...170

Lazebník...171

(*Karel Čapek, Jindřich Chalupecký*)...171

OTOKAR FISCHER (1883–1938)

O překládání básnických děl (Duše a slovo)...173

PŘEKLADY

- Guillaume Apollinaire: Pásmo – Karel Čapek...176
(*Guillaume Apollinaire, Petr Kopta, Jiří Levý, Milan Kundera*)...178
Johann Wolfgang Goethe: Faust – Otokar Fischer...182
(*Johann Wolfgang Goethe, Jindřich Pokorný, Vojtěch Jirát*)...183
Zpěvy staré Číny – Bohumil Mathesius...188
(*František Hrubín, Jaroslav Průšek, Oldřich Král*)...191

TOMÁŠ GARRIQUE MASARYK (1850–1937)

- Ideály humanitní...192

JOSEF PEKAŘ (1870–1937)

- Smysl českých dějin...197

FRANTIŠEK XAVER ŠALDA (1867–1937)

- Intelligence a demokracie...204
(*Václav Černý*)...210
Něco o moderní kritice...212

FERDINAND PEROUTKA (1895–1978)

- Malý národ a povaha (Jací jsme)...217

FRANTIŠEK LANGER (1888–1965)

- Periferie...220
(*František Langer, Jaroslav Kolman Cassius*)...225

KAREL ČAPEK (1890–1938)

- RUR...228
(*Helena Čapková*)...230
Zločin v chalupě (Povídky z jedné kapsy)...232
(*Karel Čapek, František Langer*)...235
Povětroň...236
Obyčejný život...238
(*Karel Čapek, Jiří Opelík*)...240
Sám o sobě a věcech závažnějších (O věcech obecných čili Zóon politikon)...241
(*Julius Firt*)...244
Bílá nemoc...245

KAREL POLÁČEK (1892–1944)

- Poslední slova slavného muže (Povídky pana Kočkodana)...250
- Michelup a motocykl...254
- Žurnalistický slovník...259
- (*Julius Firt*)...260
- Okresní město...260
- (*Pavel Trost*)...262

TRIVIÁLNÍ LITERATURA

- (*Oldřich Sirovátka, Karel Čapek, Vladislav Vančura*)...263
- Karel Piskoř: Valašské noci...265
- Jaromíra Hüttlová: Táňa z naší oktávy...268
- Bob Peters: Pobožný střelec...272

JOSEF VÁCHAL (1884–1969)

- Krvavý román...277
- (*Jiří Olič, Julius Hůlek*)...285

JOSEF HORA (1891–1945)

- Rozkvetlá větev (Strom v květu)...289
- (*A. M. Píša*)...289
- Dělnická madona (Pracující den)...289
- (*František Halas*)...290
- Florencie (Itálie)...292
- Struny ve větru (Struny ve větru)...293
- Podzim (Tvůj hlas)...294
- Hasnoucí den (Tonoucí stíny)...294
- Prchavá chvíle (Dvě minuty ticha)...296
- XVI (Máchovské variace)...296
- Zpěv rodné zemi (Domov)...297
- Jan houslista I, LIX, LX...298
- (*František Hrubín*)...299

JINDŘICH HOŘEJŠÍ (1886–1941)

- Monolog bývalého pěšáka (Hudba na náměstí)...300
- Noc (Korálový náhrdelník)...301
- Paní z námoří (Den a noc)...301
- (*Jan Zábřana*)...303

JIŘÍ WOLKER (1900–1924)

Pokora (Host do domu)...304

Poštovní schránka (Host do domu)...304

Básníku, odejdi (Host do domu)...305

(*Zdeněk Kalista, A. M. Píša*)...305

Svatý Kopeček...306

(*Jiří Wolker*)...309

Umění všední, či nedělní?...309

Těžká hodina (Těžká hodina)...309

Tvář za sklem (Těžká hodina)...310

(*Artuš Černík – František Halas – Bedřich Václavek, Bedřich Fučík*

– *František Halas – Pavel Levit – Vilém Závada, Karel Čapek,*

Vítězslav Nezval – Karel Teige)...312

599
OBSAH

KAREL TEIGE (1900–1951)

Poetismus...314

(*Karel Konrád*)...315

Deset let surrealismu...317

(*Vratislav Effenberger*)...319

JAROSLAV SEIFERT (1901–1986)

Báseň nejpokornější (Město v slzách)...321

Píseň o dívkách (Samá láska)...321

Moře (Na vlnách TSF)...322

(*Jiří Brabec*)...322

Píseň (Poštovní holub)...325

(*František Hrubín*)...325

Obraz ve vodě (Jablko z klína)...326

Ruce Venušiny (Ruce Venušiny)...328

Země chudých (Zhasněte světla)...329

Zhasněte světla (Zhasněte světla)...330

Píseň o včelách (Jaro, sbohem)...331

VÍTĚZSLAV NEZVAL (1900–1958)

Moderní básnické směry...332

Podivuhodný kouzelník (Pantomima)...332

Edison...335

(*Vítězslav Nezval, Antonín Jelínek*)...337

Sbohem a šáteček (Sbohem a šáteček)...340

Píseň písni (Žena v množném čísle)...341

Absolutní hrobař (Absolutní hrobař)...342

(Vítězslav Nezval)...344

Balada třicátá osmá (52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida)...344

(Julius Firt)...345

KONSTANTIN BIEBL (1898–1951)

S lodí jež dováží čaj a kávu (S lodí, jež dováží čaj a kávu)...347

Protinožci (S lodí, jež dováží čaj a kávu)...347

Nový Ikaros...349

(Zdeněk Pešat)...352

Žalm (Bez obav)...352

JIŘÍ VOSKOVEC (1905–1981) – JAN WERICH (1905–1980)

Caesar...354

Když ještě civilizace nebyla (Osel a stín)...357

(Jiří Voskovec – Pavel Tigrid)...361

KAREL KONRÁD (1899–1971)

Rinaldino...363

VLADISLAV VANČURA (1891–1942)

Rozmarné léto...368

(Ludmila Vančurová, Jan Mukařovský)...370

Markéta Lazarová...373

(Vítězslav Nezval, Jan Mukařovský)...380

Jak čist...381

JAROSLAV DURYCH (1886–1962)

Sebral jsem svých pět švestek (Žebrácké písně)...383

Kouzelná lampa (Kouzelná lampa)...384

Bloudění...387

(Ladislav Kuncíř, Jan Franz)...390

JAN ČEP (1902–1974)

Albína Drůzová (Zeměžluč)...393

(Oldřich Králík)...401

Dvojitý domov...402

ARNE NOVÁK (1880–1939)

O tradici v české literatuře (Nosiči pochodní)...407

ALBERT VYSKOČIL (1890–1966)

Řád poezie a řád prózy (Básníkovo slovo)...413

JAN MUKAŘOVSKÝ (1891–1975)

Básnické dílo jako soubor hodnot (Kapitoly z české poetiky)...418

BOHUSLAV REYNEK (1892–1971)

Odpůldne bez data (Had na sněhu)...422

(*Mojmír Trávníček*)...424

Svítání v zimě (Rty a zuby)...424

Podzimní motýli (Podzimní motýli)...425

Mrtvá kočka (Sníh na zápraží)...426

Moucha (Odlet vlaštovek)...426

FRANTIŠEK HALAS (1901–1949)

Mazurské bažiny (Sépie)...428

Lyrické smetí (Sépie)...428

(*František Halas: Jaro – varianty*)...429

Jaro (Sépie)...430

Ze dna (Kohout plaší smrt)...430

Verše (Kohout plaší smrt)...432

(*Jan Grossman*)...432

Doznání (Tvář)...433

Rozmar (Tvář)...433

Je čas (Tvář)...434

Staré ženy...434

Mladé ženy...435

Podzim (Dokořán)...436

Praze (Torzo naděje)...437

Podobizna naší paní (Naše paní Božena Němcová)...438

František (Ladění)...438

Já se tam vrátím...439

(*Bedřich Fučík*)...443

O jedné závisi...444

(*Josef Hiršal*)...446

VILÉM ZÁVADA (1905–1982)

- Panychida (Panychida)...447
- Ostrava (Cesta pěšky)...449
- Koupající se děvče (Cesta pěšky)...450
- Podzimní (Hradní věž)...451
- Ohňostroj (Hradní věž)...451

VLADIMÍR HOLAN (1905–1980)

- Slavnost (Oblouk)...453
- (*F. X. Šalda*)...453
- Koupající se (Kamení, přicházíš...)...454
- Strom kůru shazuje... (Kamení, přicházíš...)...454
- Odpověď Francii I, II (Havraním brkem)...455
- První testament...456
- (*Miroslav Červenka*)...457
- Tereзка Planetová...458
- (*Vilém Závada*)...459

JAN ZAHRADNÍČEK (1905–1960)

- Jaro (Návrat)...460
- Tělo (Návrat)...460
- Staré věci (Jeřáby)...461
- Černý bez (Žíznivé léto)...462
- Bujará chudoba (Žíznivé léto)...462
- Den jediný (Pozdravení slunci)...463
- Zastavení...464
- Svatý Václav...465
- (*Jan Zahradníček, Zdeněk Rotrekl*)...466

IVAN OLBRACHT (1882–1952)

- Historie Emanuela Umáčeného...468
- Nikola Šuhaj loupežník...471
- (*A. M. Ptša*)...473
- O smutných očích Hany Karadžičové (Golet v údolí)...473
- (*Jaroslav Seifert*)...477

MARIE MAJEROVÁ (1882–1967)

- Siréna...479
- (*Bedřich Václavek*)...485

MARIE PUJMANOVÁ (1893–1958)

Pod křídly...487

(*F. X. Šalda*)...491

Lidé na křižovatce...491

FRANTIŠEK KŘELINA (1903–1976)

Rostl tam jalovec a vřes (Hlas kořenů)...496

EGON HOSTOVSKÝ (1908–1973)

Případ profesora Körnera...505

(*Václav Černý*)...508

Sedmkrát v hlavní úloze...509

(*Miloš Pohorský*)...513

JAROSLAV HAVLÍČEK (1896–1943)

Neviditelný...514

(*Josef Rumler*)...522

JARMILA GLAZAROVÁ (1901–1977)

Advent...524

(*Marie Mravcová*)...532

VÁCLAV ŘEZÁČ (1901–1956)

Černé světlo...533

(*Jiří Opelík*)...540

JAN DRDA (1915–1970)

Městečko na dlani...541

JOSEF ČAPEK (1887–1945)

Psáno do mraků...548

VOJTĚCH JIRÁT (1902–1945)

Dvojí nepatetičnost...552

MILENA JESENSKÁ (1896–1944)

O umění zůstat stát...555

VÁCLAV ČERNÝ (1905–1987)

Kultura a charakter (Osobnost, tvorba a boj)...559

JULIUS FUČÍK (1903–1943)

- Reportáž, psaná na oprátce...563
(*František Janáček, Vladimír Macura*)...570

JOSEF PALÍVEC (1886–1975)

- * * * (Pečetní prsten)...573
* * * (Pečetní prsten)...574
* * * (Pečetní prsten)...574
(*Jaroslav Seifert*)...575

JIRÍ ORTEN (1919–1941)

- Čemu se báseň říká (Čítanka jaro)...576
Malá odpověď velkému proč (Žíhaná kniha)...576
Zákazy (Žíhaná kniha)...577
Bílý obraz (Cesta k mrazu)...578
Černý obraz (Ohnice)...579
Sedmá (Elegie)...579
Sbohem... (Červená kniha)...582
(*časopis Vlajka, Jan Grossman*)...583

JINDŘICH CHALUPECKÝ (1910–1990)

- Generace...585

IVAN BLATNÝ (1919–1990)

- Píseň o smrti a drahém básníkovi (Paní Jitřenka)...588
* * * (Melancholické procházky)...588
Krajina (Tento večer)...589
Jevišťe...591
Píseň znaveného (Pomocná škola Bixley)...592